

El llenguatge

La revenja 21/xi/1979

Es cert que a molts mots del castellà que presenten el dígraf ch —a principi de paraula o darrera consonant—, el qual, com se sap, representa el mateix so que en català escrivim tx, corresponen, en català, mots amb x, representant el seu so més habitual, el so palatal anomenat xeix. Així, a les formes del castellà «chalet», «chocolate», «chal», «chico», «marchar», «trinchera», «archivo», «plancha», etc., corresponen les del català xalet, xocolata, xal, xic, marxar, trinxera, arxiu i planxa, amb un mateix significat.

Això, sens dubte, fa creure algú que per a obtenir la forma equivalent de qualsevol mot del castellà que presenti el grup ch en les posicions indicades, n'hi ha prou de substituir aquest grup per una x. I amb aquest procediment tan expeditiu introdueix indogudament en el català tot un seguit de formes impròpies que no fan sinó contribuir a desnaturalitzar-lo i embastardir-lo. El castellà actual és molt fèrtil en la creació de mots nous —o, si més no, en la difusió dels que fins ara coneixien un ús molt restringit— que presenten el grup ch. Són, doncs, molt sovint, termes provinents de l'argot, del llenguatge oficinesc, de la murralla, etc., que hom pot, si vol, considerar que acolorixen el castellà usual, però que inserits en la nostra llengua la desfiguren innoblement. Els qui no s'estan de fer servir formes com «xulo», «xanxullo», «xorrada» o «xollo», a què ja alguns publicistes donen bel·ligerància, gairebé diríem que amb complaença i tot, no tenen dret a parlar de signes d'identitat, per més que amb l'ús d'aquestes formes creguin que conserven les «connotacions» que comporta la forma original.

Però fins i tot en la designació d'una idea per a la qual el castellà ha hagut de recórrer al manlleu d'un gal·licisme, n'hi ha que menyspreen o semblen ignorar la forma catalana, ben genuïna i normal, i n'obtenen una altra d'innecessària i improcedent pel procediment que comentem: la substitució del grup ch del mot usat pel castellà per una x. Veiem, efectivament, escrita en un gros titular, la forma «revenxa», que hom ha preferit a revenja, que no és pas un mot tan insòlit com això, sinó un clar derivat del verb revenjar-se, compost, al seu torn, de venjar-se.

Albert Jané